

Nieuwsbrief

Monumenten in Ooststellingwerf

**Vroegere Gereformeerde kerk,
nu Sintrumsjerke te Donkerbroek**

Voorwoord

Het loopt tegen het einde van januari, als de eerste tikken op mijn toetsenbord voor dit voorwoord hoorbaar zijn. Een krantenman schreef vandaag in een journalistiek stuk, dat het voorjaar al aan het lonken was. “Hoezo?”, vroeg ik mij af. Eind januari is precies in het midden van de winter. Het kan evengoed nog sneeuwen, ijzelen, vriezen of dooien, toch? Dat bepalen de opgekomen sneeuwkllokjes niet noch het spruiten van krokussen! Dat zijn naar mijn bescheiden mening geen voorjaarsboden! Zij ‘vieren’ de winter.

Dat willen wij ambassadeurs ook met u doen, uw opkomst vieren. Maar dan naar een ‘einde winter’-bijeenkomst. Het duurt nog ongeveer een achttal weken vanaf dit moment van schrijven, voordat die bijeenkomst voor eigenaren van monumenten en belangstellenden in het gemeentehuis zal plaatsvinden.

U wordt nogmaals uitgenodigd voor deze informatieve avond op 26 maart, waarover u al een brief hebt ontvangen, met het verzoek u op te geven (catering-data).

Binnen het landelijke monumentendagthema 2025, “erfgoed en architectuur”, willen wij aandacht geven aan de architectenfamilie Meek met de slogan “Make It Meek”. Als inleiding daarop willen we u ook informeren over het Donkerbroekse archiefonderzoek.

In deze nieuwsbrief leest u over:

- De mensen van het Documentatiecentrum Donkerbroek doen uit de doeken, hoe vroeger blauwdrukken werd gedaan/gemaakt.
- Johan Hoeksma geeft zijn vervolg aan het project Compagnonswijk. Hij neemt u mee in de boeiende wereld van plannen maken, vergunningen en realisatie.
- In deze nieuwsbrief vertelt Aad Oudshoorn iets over het verven van monumenten, waar andere deskundigen van vinden dat dat niet verstandig is. En toch is dat met goede bedoelingen gedaan.
- Jouke Jongsma geeft een vervolg aan het hoogst wetenswaardige metselwerk-werk.
- Als inleiding op “Make It Meek” op de avond van 26 maart, vindt u alvast achterin deze nieuwsbrief de genealogie van de familie Meek, opgesteld door de Donkerbroekse archiefgroep.

Wij wensen u weer veel leesplezier!

Maarten Jeronimus

Inhoudsopgave:

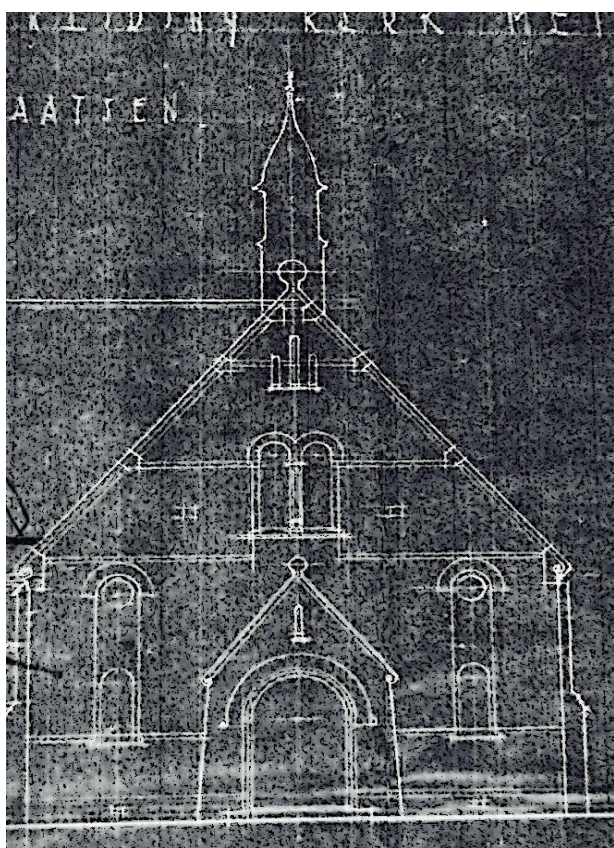
1. Voorwoord	blz. 1
2. Blauwdruk	blz. 2
3. Monumenten & landschappelijke historie	blz. 3
4. Geverfde monumenten	blz. 6
5. Metselwerkwerk	blz. 7
6. Make It Meek	blz. 9

Blauwdruk

Op het voorblad een foto van een gebouw, waarvoor bij het ontwerpen door architect Meek, gebruik gemaakt is van een blauwdruk (zie hieronder). Bij het onderzoek naar Meek-panden komen de Donkerbroekse onderzoekers regelmatig “blauwdrukken” tegen van woningen en gebouwen. Niet veel, maar toch. Tegenwoordig is een blauwdruk een gedetailleerd plan of ontwerp, dat als basis dient voor de uitvoering van een project. De term komt oorspronkelijk dus uit de technische architectuur, waar tekeningen met een speciale ‘blauwdruktechniek’ werden geproduceerd. Tegenwoordig wordt het begrip breder gebruikt, zeker door de komst van digitale techniek.

Het blauwdrukken was een fotografische-technisch-proces dat in de 19^e en vroege 20^e eeuw veel werd gebruikt om technische tekeningen en bouwplannen te vermenigvuldigen (kopiëren). Dat ging als volgt in zijn werk.

Blauwdruktechniek

Deze blauwdruk in grijs tinten omdat blauw zich niet laat kopiëren

Het ontwerp werd met potlood en inkt eerst grondig voorbereid. Totdat de ontwerpfase voorbij was, was dat het werkdocument. Een vlotte (na-)tekenaar legde dan een doorzichtig vel papier (calqueerpapier, plastic bestond toen nog niet) over het eindresultaat en tekende dan met een zwart potlood of met (Oost-Indische) inkt nauwgezet na (het zogenaamde ‘overtrekken’, wat in de eerste naoorlogse decennia ook werd toegepast om letters te leren schrijven op de lagere school). Een schoon stevig vel papier, het liefst textielgeschept, werd vervolgens behandeld met een lichtgevoelige substantie, vaak een ijzer-zout oplossing. Ook werd wel gebruikt gemaakt van kalium en dat werd dan bloedloogzout genoemd.

Het calqueerpapier werd over het gezouten schone vel gelegd en dan volgde de belichting. Meestal gewoon zonlicht, in de 19^e eeuw waren er nog geen UV-lampen. Daar waar geen inkt op het calqueerpapier was aangebracht, ontstond een chemische reactie tussen zoutoplossing en UV-licht en uit die reactie een diepblauwe kleur, wat Pruisisch blauw werd genoemd (Pruisisch blauw werd in Pruisen begin 18^e eeuw

ontdekt en toegepast bij het kleuren van textiel). Was de belichting voldoende (ervaring bepaalde de tijdsduur), dan werd het belichte vel door spoelen met water ontdaan van de resten chemicaliën. Wat overbleef was een blauw vel papier met een “witte” tekening.

Documentatiecentrum Donkerbroek

Nieuwe Monumenten & landschappelijke historie

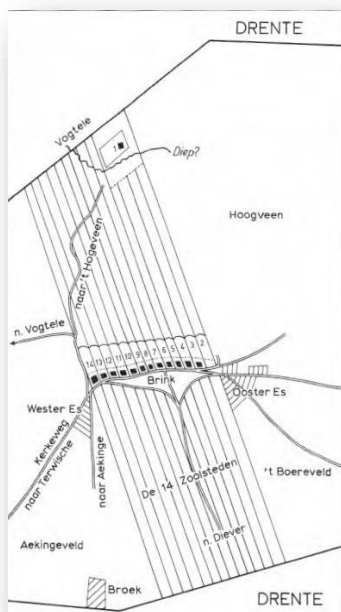
In de uitgave 2024, nr4 van de Nieuwsbrief hebben we u geïnformeerd over hoe het ook alweer zat met monumenten beoordelingscriteria en hoe de uitkomsten van een onderzoek aan de wieg hebben gestaan van de ontwikkeling van 'De Compagnonswijk' in Appelscha. Ditmaal gaan we in op de landschappelijke historie die te grondslag liggen aan de toekomstige inrichting van dit plan.

Hoe zat het ook alweer met monumenten beoordelingscriteria:

Uit het onderzoek kwam naar voren dat om in de toekomst een monument te kunnen worden moet aan een of meerdere van de onderstaande beoordelingscriteria worden voldaan:

- Historische waarde: De historische waarde van een gebouw verwijst naar de betekenis die het gebouw heeft vanwege zijn verleden.
- Culturele waarde: De rol die het gebouw heeft gespeeld in de geschiedenis en cultuur van een gemeenschap of samenleving.
- Architectonische waarde: De stijl, het ontwerp en de bouwtechnieken die representatief zijn voor een bepaalde periode of architectonische stroming.
- Wetenschappelijke waarde: De informatie die het gebouw kan bieden over historische bouwmethoden, materialen en technieken.

Voor de 'De Compagnonswijk' in Appelscha, geldt dat niet alleen de bouwkundige aspecten voor toekomstige monumenten zijn beschouwd, maar ook is gekeken naar de landschappelijke historie als het gaat om inpassing van de wooneenheden en de omgeving waarin ze zich bevinden. .

Landschappelijk-historische waarde

De noordzijde van Appelscha kenmerkt zich heden ten dage als een woudontginningslandschap. Appelscha ligt op de overgang tussen zand- en hoogveengronden. De oorspronkelijke nederzetting Hoog Appelsche, dat samen met enkele andere buurtschappen Appelsche (oftewel 'appelbos') vormde, werd gebouwd op de zandgronden en bestond uit 13 boerderijen langs de brink. Een veertiende boerderij werd in het noorden op de veengronden gebouwd. Vanaf de brink kon via een zandpad deze hoeve worden bereikt. Op dit pad takte de route naar Vogtele (het huidige Fochteloo) aan.

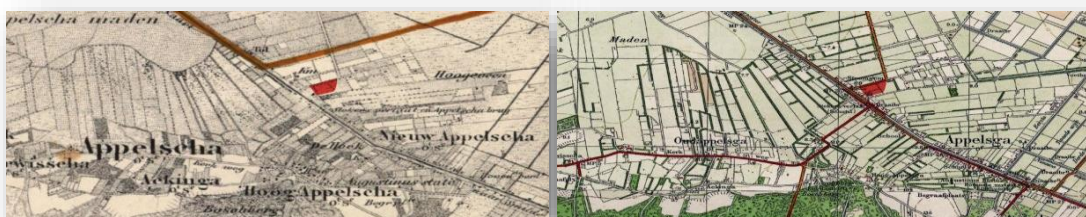
Schematische weergave van Hoog Appelsche

Bron: De voorgeschiedenis van de Verveningen in Appelsche door de Gezamentlijke Compagnons der Opsterlandsche en Ooststellingwerfsche Veenen en Vaarten (Gerke P. Mulder, oudoom van de initiatiefnemer)

In 1630 werd begonnen met het graven van de Opsterlandse Compagnonsvaart, een kanaal tussen Gorredijk en Smilde, dat nodig was voor de afvoer van turf. Deze vaart doorkruiste de veengronden net ten noorden van de brink. De route naar Fochteloo bleef liggen, maar takte voortaan aan op de noordelijke begeleidingsroute langs het water. Iets richting het oosten werd een brug aangelegd. Bij de

ingebruikname van de Opsterlandse Compagnonsvaart, rond 1830, verplaatste het zwaartepunt van het dorp zich langzaam maar zeker richting het kanaal. Aan beide kanten werden woningen gebouwd voor veenarbeiders. De wegen aan weerszijden van het water werden de hoofdstraten van de veenkolonie Appelscha. De bebouwinglinten werden door de jaren heen steeds verder verdicht. De Vaart vormde het centrum van het dorp, daaromheen lagen enkele buurtschappen, zoals Willemstad en de oorspronkelijke bebouwing rondom de brink, ook wel Boerestreek genoemd.

Op de historische kaart van rond 1930 zien we het landschap van Appelscha in haar puurste vorm: de beboste zandgronden in het zuiden, de veengronden in het noorden met daartussen de Opsterlandse Compagnonsvaart met haar min of meer aaneengesloten bebouwinglinten die daar doorheen snijdt. Het landschap is kleinschalig en besloten. Veel kavels werden begeleid door houtwallen of boomsingels, waardoor de verschillende verkavelingsrichtingen werden geaccentueerd. Na de oorlog veranderde het landschap flink. Als gevolg van schaalvergroting en herverkavelingen verdween het fijnmazige slotenpatroon en veel groensingels moesten het veld ruimen. Vooral aan de veenkant van het dorp, toch al het minst besloten deel, verdween veel groen. Ook werd niet alleen meer in het lint of langs bestaande wegen gebouwd, voortaan werden delen van het landschap met het bouwen van woningen planmatig ingevuld. In eerste instantie (in de jaren '60 tot '80) aan de zuidkant van de Vaart, later (vanaf de jaren '90) ook aan de noordzijde.

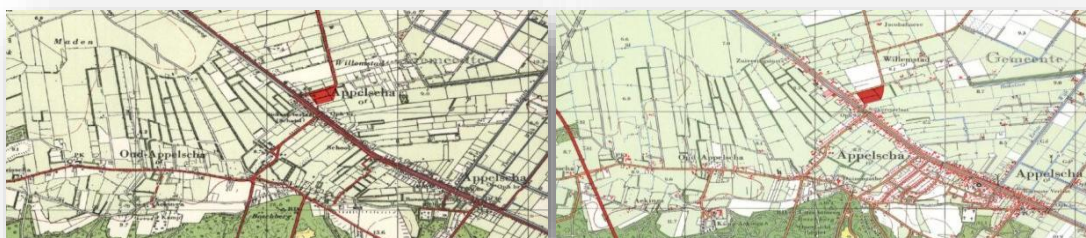

1878

Na ingebruikname In de jaren '30 van de vorige eeuw was de Opsterlandse Compagnonsvaart het zwaartepunt van het centrum van het dorp geworden. In de negentiende eeuw bestond Appelscha uit twee gemeenschappen: het oude Hoog Appelscha en de besloten veenkolonie die Nieuw Appelscha werd genoemd.

1927

Het dorp verplaatste zich langzaam richting het Noorden. Het lint was flink verdicht, maar de relatie met het achterliggende landschap was op veel plekken nog aanwezig.

1954

In het interbellum is Appelscha nauwelijks veranderd. Wel zijn in de oorlogsjaren veel boomsingels gekapt.

1970

Appelscha breid zich uit aan de zuidkant, op de gronden tussen de Opsterlandse Compagnonsvaart en de Oosterse Es.

1982

Ook de gronden tussen de Opsterlandse Compagnonsvaart en de Boerestreek werden bebouwd.

2022

De huidige situatie. De meest recente Uitbreidingen van Appelscha liggen aan de Noordzijde van de Opsterlandse Compagnonsvaart.

Landschapsplan

Het ontwerp van het landschapsplan voor 'De Compagnonswijk' grijpt terug, maar borduurt tegelijkertijd ook voort op het woudontginningslandschap waar het plangebied onderdeel van uitmaakt. In het plan worden de structuur en schaal van het oorspronkelijke landschap hersteld door het terugbrengen van verdwenen elementen in de vorm van sloten en boomsingels. De boomsingels met onderbegroeiing van inheemse struikensoorten dragen samen met het kruidenrijke grasland en de teruggebrachte sloten bij aan de biodiversiteit in het plangebied. In lijn met het landschappelijke karakter van 'De Compagnonswijk' worden de wegen en paden grotendeels in open verharding uitgevoerd, waardoor ze een modern karrespoor vormen door het gebied.

Dit historische coulisselandschap, dat zich van oudsher kenmerkt door een fijnmazige structuur van sloten en singels vormt nu de basis voor de inrichting van 'De Compagnonswijk'.

*Landschapsplan
De Compagnonswijk Appelscha*

Bron: www.compagnonswijk.nl

Johan Hoeksma

Schilderen: het behoud van een monument

Regelmatig onderhoud zorgt ervoor dat gebouwen langer meegaan en voorkomt schade. Dat is belangrijk. Dat geldt uiteraard ook voor monumenten. Tot het onderhoud hoort het periodiek schilderen van een monument. Dat schilderen vereist een zorgvuldige aanpak om de historische en architectonische waarde van een gebouw te behouden. Regulier onderhoudsschilderwerk is vergunningsvrij. Voor het schilderen van een monument is alleen een vergunning nodig als er zich wijzigingen voordoen. Denk daarbij aan de kleur van een monument, of aan het volledig verwijderen van verflagen en het niet weer schilderen. In 2024 zijn Korenmolen de Weijert in Makkinga en de klokkenstoel van Elsloo geschilderd. En dat was nodig ook.

Korenmolen De Weijert

Korenmolen De Weijert is eigendom van de gemeente Ooststellingwerf. Het schilderen van de molen was een ingrijpende klus. Van mei tot oktober zijn schilders Jitze Mulder en Jelle Brinksma van Dijkstra Schilderwerken uit Oosterwolde daar mee bezig geweest. Onder andere, door corona is de klus een paar jaar later uitgevoerd dan de bedoeling was. Door het regenachtige weer zat het de schilders ook niet altijd mee. Verder moesten de nodige rotte plekken worden bijgewerkt en is door B.V. De Molenmakers uit Tzummarum de staartbalk en

de balken van de balie op de stelling vervangen. Het resultaat mag er zijn, de molen ziet er weer uit als nieuw. Zie ook de foto's op de omslag van deze nieuwsbrief. De molen die in 2006 de laatste grote restauratie heeft gehad kan zo weer jaren mee.

Schilderbeurt klokkenstoel Elsloo

Tijdens de zomermaanden is ook de klokkenstoel van Elsloo geschilderd. Al vrij snel na de vorige schilderbeurt begon de klokkenstoel te bladderen en was onderhoud noodzakelijk.

De keuze tussen schilderen of het volledig verwijderen van de oude verflaag was een moeilijke voor het bestuur van eigenaar Stichting Het Karkehuus. Ooit is door de Kerkenraad besloten de klokkenstoel donkergroen te

schilderen. Dat is achteraf een verkeerde beslissing gebleken. Verf hecht slecht op het tropisch hardhout waar de klokkenstoel van is gemaakt. Net als bij korenmolen de Weijert moesten er de nodige rotte plekken worden bijgewerkt. Het ondergedeelte van een van de poten (zie foto) is door het timmerbedrijf van Bertus Plender zelfs in zijn geheel vervangen. De klus werd mogelijk gemaakt door financiële steun van sponsors en persoonlijke bijdragen van de inwoners van het dorp Elsloo. Op 19 oktober werd de afronding van de klus feestelijk gevierd met een bijeenkomst in de dorpskerk voor sponsors en dorpsbewoners.

Aad Oudshoorn

Metselwerk aan monumentale gebouwen, deel 3

Rollagen boven muuropeningen

In de vorige nieuwsbrief zijn de meeste metselverbanden, die in monumentale gebouwen voorkomen, behandeld. In deze nieuwsbrief 2025-1 gaan we in op het metselwerk direct boven muuropeningen, zoals boven kozijnen en poortjes.

De functie van een rollaag

Een rollaag is een laag stenen die verticaal boven een muuropening, meestal een raam of deurkozijn, geplaatst worden. Twee belangrijke functies van een rollaag zijn de *esthetische* en de *constructieve* functie. Ook als raamdorpelstenen aan de onderzijde van een kozijn of raam worden vaak rollagen toegepast. Maar zo nu en dan wordt een rollaag ook anders toegepast. Dit ziet u verderop in dit artikel.

Toen metselwerk net toegepast werd was een rollaag als constructief element in de gevel bedoeld. Een laag verticale (staande) stenen kan de druk van boven liggend metselwerk beter aan dan liggende stenen. Maar al snel kreeg de rollaag ook een esthetische functie. En werden beide functies gecombineerd.

Foto 1

Op foto 1 en 2 is te zien dat deze functie gecombineerd is. Het metselwerk is in gele steen uitgevoerd en de verticale rollaag in een bruine steen waardoor het aanzicht rond het kozijn geaccentueerd wordt en er als het ware diepte in gecreëerd wordt. Deze rollagen bevinden zich bovendien boven een kozijn en een gietijzeren raam die aan de bovenzijde licht gebogen zijn. Het toepassen van kozijnen en of ramen met een gebogen bovendorpel, waardoor ook de rollaag gebogen aangebracht moet worden heeft naast de esthetische functie een extra constructieve functie.

Foto 2

De hoogte van de rollaag is afhankelijk van de toepassing. Op foto 1 en 2 bestaan de rollagen uit halve stenen. Het betreft hier kleine kozijnen en ramen en hier voldoet dit constructief prima. Ook de verhouding is in deze belangrijk. Worden de muuropeningen groter dan worden vaak hogere rollagen toegepast. Een hogere rollaag heeft een grotere constructieve functie. Bovendien kun je er cosmetisch ook meer mee doen. Op foto 3 is te zien dat de rollaag een volle steenlengte bedraagt en dat er in de rollaag een halfsteens metselverband is toegepast. Ook worden rollagen van louter hele stenen toegepast. Zie foto 4. Op zowel foto 3 als 4 is te zien dat de stenen schuin geplaatst zijn. Dit geeft nog meer stevigheid aan het metselwerk boven de muuropening. In het algemeen kun je stellen dat

hoe hoger de rollaag hoe meer stevigheid deze geeft. Het mag echter niet ten koste gaan van het verband in een volledige gevel. Een rollaag als op foto 3 en 4 noemen we een *Hanekam*. Deze kan in veel verschillende varianten voorkomen.

Foto 3

Foto 4

Een volgende stap in dit verhaal, zijn rollagen die uit meer dan één volledige steen bestaan. Foto 5 is hier een mooi voorbeeld van. Dit is ook weer een Hanekam. Op foto 6 bestaat de rollaag zelfs uit twee volledige steenlengtes, maar loopt deze als versiering ook door in de gevels. Als extra accent om deze rollaag op te laten vallen is onder de rollaag een laag van een andere kleur aangebracht en is de deze rollaag ook iets naar voren gemetseld.

Foto 5

Foto 6

In de volgende nieuwsbrief wordt dit artikel vervolgd met enkele voorbeelden uit Donkerbroek en andere fraaie rollaag-versieringen.

Jouke Jongsma

(Jouke Jongsma is monumentenambassadeur en heeft een eigen monumentenadvies en restauratiebedrijf).

Nationale monumentendag 13 en 14 september 2025

Jaarlijks is er in het tweede weekend van september aandacht voor Rijks- en gemeentelijke monumenten. Behalve voor gebouwen is er ook voor monumentale objecten, zoals klokkenstoelen, waterputten en andere memorabilia, aandacht.

Dit jaar is het landelijk thema “Erfgoed en architectuur”. Zo ook in Ooststellingwerf. De monumentenambassadeurs zijn voornemens samen met de Gemeente deze dag een speciaal gemeentelijk thema mee te geven binnen dat kader: **“Make It Meek”**.

De architectenfamilie Meek heeft in de 19^e en 20^e eeuw een grote bouwkundige voetdruk achtergelaten in met name de regio Zuidoost-Fryslân en in het bijzonder in de Stellingwerven. Reden genoeg om in het weekend van de Open Monumentendagen speciaal aandacht te vragen voor Meek-creaties in Ooststellingwerf.

Maar eerst de genealogie Meek: Drie generaties Meek in Donkerbroek

Het verhaal van de drie generaties Meek begint eigenlijk in Ureterp aan het begin van de 19^e eeuw: Oene Taekes Meek was in die tijd een bekende waterbouwkundige. Uit de geschiedkundige aantekeningen van uitgever Popping (1920) blijkt, dat Oene Taekes nauw betrokken was bij de bouw van waterwerken. De duiker nabij de Drie Tolhekken, waar het water uit de bovenloop van de Tjonger onder de Opsterlandse Compagnonsvaart door gaat en verder stroomt als de gekanaliseerde Tjonger, is daarvan een voorbeeld.

Melle Oenes Meek (1813-1879)

Melle Oenes Meek werd als zoon van Oene Taekes Meek op 28 december 1813 geboren. Ook Melle Oenes raakte betrokken bij waterbouwkundige werken. Een broer van Melle Oenes, Taeke Oenes, was opzichter der Rijksgebouwen in de Kolonie van Weldadigheid in Veenhuizen.

Melle Oenes Meek trouwde op 12 mei 1854 met Joukje Cramer, een dochter van een houtzaagmolenaar uit Burgum. Drie kinderen werden geboren: zoon Oene Melles Meek en twee dochters Antje en Joukje Meek.

In 1857 verhuisde de familie naar Donkerbroek en nam domicilie aan (thans) de Herenweg 2. Melle Oenes begon hier een timmerbedrijf, handelde in bouwmaterialen en was architect. Uit aanbestedingen bleek dat hij actief architect was. Melle Oenes zette zich ook in voor het algemeen belang. Zo was hij opperbrandmeester en lid van de plaatselijke schoolcommissie. Melle Oenes Meek stierf 10 oktober 1879. Hij is begraven in het familiegraf bij de Laurenstsjerke in Donkerbroek. De weduwe Meek (Joukje Cramer) neemt dan het bedrijf over. Hun oudste zoon Oene Melles is dan 24 jaar.

Oene Melles Meek (1855-1921)

In 1887 nam Oene Melles Meek het bedrijf van zijn moeder over. Hij trouwt op 26 mei 1887 met zijn buurmeisje Hendrikje Johannes Hartholt van de Hartholtplaats (een Meek-project), aan de andere kant van de vaart. Uit dat huwelijk werden 3 jongens geboren: Melle Oenes, Johannes Oenes en Hillebrand Oenes.

Oene Melles blijft bepaald geen leed bespaard. Zoontje Johannes overlijdt op vierjarige leeftijd in 1894 en in 1904 komt zijn vrouw Hendrikje (47) te overlijden. Het jaar daarop hertrouwt Oene Melles met Antje Lucina Otter, afkomstig uit Donkerbroek. Uit dat huwelijk worden nog 2 kinderen geboren, die helaas al voor hun eerste levensjaar zijn overleden. Oene Melles Meek was een betrokken mens. Hij trad in zijn vaders voetsporen door opperwachtmeester van de brandweer te worden. Hij was medeoprichter en bestuurssecretaris/ontvanger van het waterschap ‘Het Bovenveld’ en in 1913 medeoprichter van de huidige uitvaartvereniging. Ook politiek was hij zeer actief. Hij was aangesloten bij de progressief liberale Vrijzinnige Kiesvereniging. De kiesverenigingen waren de voorlopers van de latere politieke partijen. Oene Melles werd in 1893 raadslid en vervolgens in 1895 wethouder van de gemeente Ooststellingwerf, vanuit die functie tevens locoburgemeester. In 1910 werd hij in de Provinciale Staten van Friesland gekozen.

Oene Melles blijkt in de regio een kundig en invloedrijk architect te zijn. In de periode van 1890 tot 1914 komen er meerdere gebouwen van zijn tekentafel, die later de status van Rijksmonument hebben gekregen.

Voorbeelden van een bouwwerk is de bouw van de Gereformeerde Kerk (nu de Sintrumsjerke), in Donkerbroek (zie voorblad en blz. 2). Hij ontwierp ook de Hervormde Kerk van Elsloo (1913), die voor de uitbouw van de kerk in Donkerbroek als twee druppels water op elkaar lijken. In 1914 neemt oudste zoon Melle Oenes het bedrijf over. Op 12 december 1921 overleed Oene Melles Meek. Ook hij is bijgezet in het familiegraf bij de Laurenstsjerke.

Melle Oenes Meek (1888-1962)

Toen Melle Oenes jr. het bedrijf overnam was hij 26 jaar en afgestudeerd architect. Hij had in 1909 de architectenopleiding in Rotterdam afgerond en is aanhanger van de Amsterdamse School, een bouwstijl verwant aan het expressionisme.

Op 15 november 1915 trouwt Melle Oenes met Jacoba Catharine de Goed. Uit dit huwelijk werden in de periode tot 1921 vier kinderen geboren te weten Oene, Luite en een tweeling Hendrik en Geertruida Jantina. Oudste zoon Oene overlijdt in 1929 op 12-jarige leeftijd, nadat hij in Donkerbroek door een vrachtwagen wordt aangereden.

In de voetsporen van zijn vader en grootvader zet ook Melle Oenes zich in voor het algemeen belang. Zo is hij medeoprichter van een woningcorporatie in Oosterwolde. In die tijd was hij ook “tekenleraar bouwtechniek aan de” aan de Rijksweg te Oosterwolde. Rond 1934 verhuisde het gezin Meek naar Leeuwarden waar Melle Oenes zijn bedrijf als architect voortzette. Hij bleef vanuit Leeuwarden nauw betrokken bij het reilen en zeilen van Donkerbroek. In Leeuwarden werd hij eind jaren dertig namens de Vrijzinnige Democratische Bond (VDB) lid van de Leeuwarder gemeenteraad en was hij in 1941 tijdelijk wethouder van Leeuwarden. De gemeenteraad werd uiteindelijk door de Duitse bezetter ontbonden. De VDB fuseerde na WO II samen met de SDAP tot PvdA.

De lijst met bouwwerken van zijn hand is lang. Hij had veel ontwerpen van gebouwen gemaakt in heel Friesland, maar met name in het zuidoosten van Friesland. Hij ontwierp gebouwen voor de Van Teijens-fundatie, opgericht in 1858 te Beetsterzwaag. Melle Oenes was ook nauw betrokken bij de bouw van het Friesch Volkssanatorium (het huidige Olmen Es) in Appelscha. Het röntgengebouw van het voormalige Beatrixoord is een rijksmonument in de stijl van de eerder genoemde Amsterdamse School. In 1928 ontwerpt hij voor de rechtzinnige kerkelijken in Oosterwolde de Hervormde Kapel aan de Prinsenstraat. Ook dit gebouw heeft de rijksmonumentstatus. In 1929 ontwierp hij voor de familie Gorter uit Donkerbroek het zomerhuis ‘de Klokkebei’ in het Wandelbos van het landgoed Ontwijk, thans ook een rijksmonument.

Aan de oude N381, halverwege Petersburg staat de Hetty Hoeve uit 1926, een voor die tijd zeer moderne pachtboerderij. Melle Oenes bouwde dit als pensioenvoorziening voor zijn broer Hillebrand. In 1948 gaat Melle Oenes een maatschap aan met zijn zoon Hendrik Meek. Melle Oenes Meek kwam op 10 september 1962 op 75-jarige leeftijd te overlijden en begraven in het familiegraf bij de Laurenstsjerke in Donkerbroek.

Namens documentatiecentrum Donkerbroek: Bert, Jouke en (tijdelijk) Maarten.

Colofon

Deze Nieuwsbrief Monumenten Ooststellingwerf is samengesteld door de gemeentelijke monumenten-ambassadeurs, is bestemd voor de eigenaren van en geïnteresseerden in monumenten in de gemeente Ooststellingwerf en verschijnt vier maal per jaar.

Redactie:

Anneke
Hageman

Oosterwolde
0654303694

Aad
Oudshoorn

Elsloo
0615440547

Maarten
Jeronimus

Fochteloo
0620675755

Johan
Hoeksma

Appelscha
0610964937

Jouke
Jongsma

Donkerbroek
0623821568

Emailadres: infomonumentenooststellingwerf@gmail.com

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen artikelen. Het overnemen van artikelen is toegestaan na toestemming van de verantwoordelijke schrijver.

De monumentambassadeurs zijn vrijwillige vertegenwoordigers en werken in overleg met de gemeente Ooststellingwerf aan het promoten en in stand houden van monumenten in de gemeente Ooststellingwerf.

Correspondentieadres:

Gemeentehuis Ooststellingwerf
T.a.v. Ron Bethlehem
't Oost 11, 8431 LE Oosterwolde

